

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเกี่ยวกับความคิดทางการเมืองของนายทหารระดับสูงของกองทัพไทยที่ศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 30-33 นั้นมีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการพัฒนาการเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ปกครองบริหารประเทศ กลุ่มทหารและนักการเมืองพลเรือนรวมทั้งนักรัฐศาสตร์-การทหารที่ให้ความสนใจในการศึกษาประเด็นดังกล่าว

งานการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดใช้การศึกษา วัตถุประสงค์ และสมมุติฐานดังนี้คือ การวิจัยใช้วิธีการแบบสำรวจ (Survey Research) ดังรายละเอียดในบทที่ 3 ทั้งนี้มุ่งศึกษาที่ความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองและอุดมการณ์ทางทหาร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึง ความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง ของนายทหารระดับสูงที่ดำรงยศทหารบก ก่อนเข้ารับการศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ว่ามีความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง แบบใด และเมื่อได้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรแล้ว จะมีความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองเปลี่ยนแปลงอย่างใดหรือไม่ ประกอบกับศึกษาถึงอุดมการณ์ทางทหารของนายทหารระดับสูงที่ดำรงยศทหารบก ว่ามีลักษณะแบบใดและจะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่เมื่อได้รับการเรียนรู้หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรแล้ว และมุ่งหาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง และอุดมการณ์ทางทหาร กับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้การวิจัยได้กำหนดสมมุติฐานว่า

"นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่น 30-33 ที่ดำรงยศทหารบก ก่อนจะเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

มีความคิดเห็น และอุดมการณ์ทางการเมืองเป็นแบบอนุรักษนิยม และมีอุดมการณ์ทางทหารแบบผู้ใกล้เกลี้ย

เมื่อได้เข้าศึกษา ในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรแล้ว นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เหล่านี้ มีแนวความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง เป็นแบบเสรีนิยมมากขึ้น และมีอุดมการณ์ทางทหารแบบผู้พิทักษ์ความมั่นคงของชาติ

อย่างไรก็ตามลักษณะดังกล่าวแตกต่างกันไปตามภูมิหลังทางเศรษฐกิจสังคม ทั้งด้าน อายุ รายได้ ระดับการศึกษา เหล่า ตำแหน่งที่รับราชการ การปฏิบัติราชการพิเศษ การศึกษา ศึกษานานต่างประเทศ ภูมิลำเนาเดิม สมาชิกในครอบครัวที่รับราชการทหาร และอาชีพเสริม"

การศึกษาความคิดทางการเมืองของนายทหารจึงเป็นการศึกษาในระดับกว้าง เพื่อที่จะหาข้อสรุปเบื้องต้นของทัศนคติและอุดมการณ์ทางการเมืองและการทหารในประเด็นต่าง ๆ อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาบทบาทของทหารในระดับต่อไป

ความคิดทางการเมืองของนายทหารระดับสูงที่ศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 30-33 ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองของนายทหารก่อนและหลังที่เข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ในด้านความเสมอภาค ความมีเหตุผล อานาจนิยม หรือการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งอุดมการณ์ทางทหารในฐานะผู้พิทักษ์-นักใกล้เกลี้ย ความมั่นคงของชาติจะมีทิศทางไปในทิศทางเดียวกัน โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่า .05 ซึ่งกล่าวได้ว่าหลักสูตรการศึกษาของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ไม่มีผล

หรือมีผลน้อยมากต่อความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองของนายทหารบกและ
อุดมการณ์ทางทหารในฐานะผู้พิทักษ์-นักปกป้อง กลี้ยกล่อมความมั่นคงของชาติเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด (ดูตารางที่ 5.1)

ผลดังกล่าวนี้ อาจจะเกิดจากการเรียนรู้ทางการเมืองนั้นส่วนหนึ่ง
เป็นเรื่องของระบบการศึกษาและบุคคลโดยเฉพะชนชั้นนำ จะมีทัศนคติ
ค่านิยม และบุคลิกเป็นเช่นไรก็ขึ้นกับนโยบายการศึกษาว่าจะมีวัตถุประสงค์
เช่นไร ซึ่งโดยหลักการแล้ว การเรียนรู้หลักสูตรต่าง ๆ ในระยะเวลาอันสั้น
และเป็นการเรียนรู้โดยบุคคลที่มีอายุสูงแล้ว การรับรู้ในสิ่งต่าง ๆ จากหลักสูตร
จะมีอย่างจำกัด โดยจะรับรู้ได้เพียงบางสิ่งบางอย่างในเรื่องที่ยังไม่รู้ ซึ่งผล
ทั้งหมดเป็นผลมาจากกระบวนการกล่อมเกล้าทางสังคมที่มีมานานแล้ว จะให้
เปลี่ยนความคิดอ่านแต่เดิมนั้นเป็นการยาก

ส่วนที่ 2 ความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง พบว่า นายทหาร
ระดับสูงของกองทัพไทยที่ศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรส่วนใหญ่มี
ความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองเป็นแบบอนุรักษนิยม ทั้งทางด้านความไม่
เสมอภาคทางสังคม ความไม่นิยมการไร้เหตุผล ชอบอำนาจนิยม และไม่นิยม
การเปลี่ยนแปลง ซึ่งสามารถอธิบายได้ตามลำดับดังนี้

2.1 ความคิดทางด้านความเสมอภาคทางการเมืองของนายทหาร
ที่เข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ส่วนใหญ่ยังยึดติดกับความ
คิดที่เป็นว่าความเท่าเทียมกันมีแต่ด้านหลักการเท่านั้น ในขณะที่ความเป็น
จริงมนุษย์มีความไม่เสมอภาคกันทั้งคุณลักษณะและปริมาณ (ดูตารางที่ 5.2)

นอกจากนี้ยังพบว่านายทหารหลังจากที่รับการศึกษาจาก
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร มีความคิดเกี่ยวกับรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้ง

สามารถบริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่ารัฐบาลที่เป็นข้าราชการทหารและพลเรือน ตลอดจนการให้นายทหารที่เคยดำรงตำแหน่งสำคัญในกองทัพมาก่อนสามารถเป็นนักการเมืองได้ดีกว่า เพราะมีประสบการณ์มากและนายทหารส่วนใหญ่มักมีความคิดว่าบุคคลที่เกิดในสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงย่อมมีความเหนือกว่าบุคคลที่เกิดในสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ด้อยกว่า

ในด้านทัศนคติที่แทบไม่มีผลต่อความคิดเรื่องของความเสมอภาค พบว่า นายทหารเห็นว่านักการเมืองที่ทางราชการแต่งตั้งสามารถปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพมากกว่านักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า นายทหารส่วนใหญ่มักมีความคิดที่ไม่เห็นด้วยในประเด็นเกี่ยวกับการให้นายทหารชั้นผู้ใหญ่เฉพาะระดับนายพล ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และนักการเมืองดีกว่าฝ่ายพลเรือน

2.2 ประเด็นเรื่องความมีเหตุผลต่อความคิดทางการเมืองของนายทหาร พบว่า นายทหารที่เข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ส่วนใหญ่มีแนวโน้มไม่เชื่อในการไร้เหตุผล นายทหารส่วนหนึ่งยึดติดกับหลักการทางศาสนามากกว่าการไร้หลักเหตุผล (ดูตารางที่ 5.3) โดยเฉพาะในประเด็นด้านความมีเหตุผลในการกำหนดนโยบายการปกครองโดยรัฐบาล พบว่า นายทหารส่วนใหญ่มองเห็นว่ารัฐบาลไม่ได้รับฟังความคิดเห็นข้อเท็จจริงตลอดจนความต้องการของประชาชนเป็นหลักในการกำหนดนโยบายบริหารประเทศ จึงทำให้ความมีเหตุผลแทบไม่มีผลต่อระดับนัยสำคัญในทางกลับกันพบว่า นายทหารมีความคิดว่ารัฐบาลทหารต้องอาศัยปัจจัยอื่น ในการบริหารประเทศนอกเหนือจากปัจจัยด้านกำลังอาวุธและกองทัพ

ผลการวิจัยยังพบว่า นายทหารมีความคิดว่าผู้บังคับบัญชามีสิทธิขาดในการตัดสินใจในกิจการใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ขึ้นในช่วงเวลานั้น ๆ และนายทหารส่วนใหญ่มักยังมีแนวโน้มที่เห็นด้วยในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทในการปกป้องผลประโยชน์ของส่วนรวม

2.3 ประเด็นด้านอำนาจนิยมต่อความคิดทางการเมืองของนายทหารนั้นพบว่า นายทหารมีแนวโน้มที่เชื่อฟังกฎและระเบียบของสังคม แม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่แสวงหาเป้าหมายทางการเมือง ทัศนคติด้านการเมืองอำนาจนิยมกับประชาชน เพื่อควบคุมสถานการณ์ในสังคมให้สงบเรียบร้อย (ดูตารางที่ 5.4) ยิ่งกว่านั้นยังพบว่า ลักษณะอำนาจนิยมในการสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดร้ายแรงของนายกรัฐมนตรีควรมีอยู่ต่อไป เพราะเป็นวิถีทางการเมืองการแก้ไขปัญหาคัดทันเวลา

ในขณะที่ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นที่ไม่มีผลต่อความคิดในเรื่องอำนาจนิยม คือ นายทหารส่วนใหญ่ไม่สามารถให้ความเห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถที่จะทำประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริงและไม่เห็นด้วยที่นักการเมืองที่เข้าสู่ตำแหน่งโดยการปฎิวัติรัฐประหารเท่านั้นที่สามารถปกครองบริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทัศนคติที่ว่านักการเมืองที่เข้าสู่ตำแหน่งโดยชอบธรรมสามารถบริหารประเทศได้มีประสิทธิภาพเช่นกัน

2.4 ประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงต่อความคิดทางการเมืองของนายทหาร พบว่า นายทหารส่วนใหญ่ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ (ดูตารางที่ 5.5) โดยเฉพาะในเรื่องระบอบรัฐสภานั้น นายทหารเห็นควรรักษาไว้เพื่อคานอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนแนวคิดที่ไม่สามารถชี้ชัดว่านายทหารยอมรับการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ยอมรับนั้น ประเด็นของความรู้เสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลพลเรือนที่มาจาก การเลือกตั้งเท่านั้น รัฐบาลพลเรือนที่มาจากแต่งตั้งก็อาจรู้เสถียรภาพในการบริหารประเทศได้เช่นกัน

นอกจากนั้นผลการวิจัยพบว่า ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของคณะรัฐมนตรีนั้น ไม่จำเป็นต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น บุคคลภายนอกสามารถดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีได้ สำหรับประเด็นด้านการดำเนินโครงการพัฒนาท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ก่อน เพราะรัฐอาจเห็นความสำคัญที่นอกเหนือไปจากความคิดของประชาชนในท้องถิ่นนั้น

อย่างไรก็ตามนายทหารยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเด็นด้านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควรมาจากการเลือกตั้ง เพราะสามารถรับรู้และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดี ตลอดจนเห็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเหมาะสมสำหรับประเทศไทย

ส่วนที่ 3 อุดมการณ์ทางทหารแบบผู้พิทักษ์-นักไกล่เกลี่ย พบว่า นายทหารที่เข้ารับการศึกษาก่อนและหลังรับการศึกษาในหลักสูตรของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ส่วนใหญ่มีทัศนคติเห็นว่า บทบาทของทหารควรอยู่ในฐานะนักไกล่เกลี่ย เพราะนายทหารระดับสูงมีวัตถุประสงค์ของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงทางการเมืองที่อาจลุกลามกลายเป็นสภาวะอนาธิปไตยและที่สำคัญจำเป็นต้องมีนโยบายรักษาโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม แบบดั้งเดิมไว้ และควบคุมดูแลการดำเนินงานของฝ่ายพลเรือนให้อยู่ภายใต้กรอบของผู้นำทหาร เพื่อแก้ไขปัญหาของชาติและสร้างความเห็นพ้อง คือ ความสามัคคี และความมั่นคงในชาติ (ดูตารางที่ 5.6)

นายทหารส่วนใหญ่มีความคิดไม่เห็นด้วยสำหรับในกรณีที่รัฐบาลพลเรือนไร้เสถียรภาพ ทหารมักเข้าไปช่วยเหลือจนกว่ารัฐบาลพลเรือนสามารถดำเนินการทางการเมืองได้และในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคอร์รัปชัน ทหารจำเป็นต้องเข้าไปควบคุมสถานการณ์ในระยะหนึ่ง

นอกจากนี้ยังพบว่านายทหารส่วนหนึ่งเห็นด้วยกับการนำ พร.42 เข้ามาใช้ให้สื่อมวลชนรับผิดชอบในการนำเสนอข่าว และนายทหารส่วนใหญ่มองเห็นด้วยที่ทหารควรมีบทบาทในการกำหนดนโยบายบางเรื่องของรัฐ เพราะทหารเป็นรากฐานที่สำคัญของรัฐบาล ตลอดจนการเข้าป่าแก้ไขปัญหาความวุ่นวายทางการเมือง เมื่อนักการเมืองไม่สามารถรวมเป็นระบบพรรคที่ดีได้และรัฐบาลพลเรือนขาดความเด็ดขาด ตลอดจนนายทหารส่วนใหญ่มองเห็นด้วยกับการรัฐประหารที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 ซึ่งเป็นผลจากการที่รัฐบาลพลเรือนขาดความมั่นคงในการบริหารประเทศ

ส่วนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม กับความคิดทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม และอุดมการณ์ทางทหารแบบนักไกล่เกลี่ยของนายทหารระดับสูงของกองทัพไทยก่อนและหลังที่เข้าศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่กำหนดไว้ คือ

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ของนายทหารก่อนเข้ารับการศึกษานในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม (ดูตาราง 5.9) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของนายทหารหลังเข้ารับการศึกษานในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม (ดูตาราง 5.10) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของนายทหารก่อนเข้ารับการศึกษานในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ไม่มีความสัมพันธ์กับอุดมการณ์ทางทหารแบบนักไกล่เกลี่ย (ดูตาราง 5.11) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของ นายทหารหลังเข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ไม่มีความสัมพันธ์กับอุดมการณ์ทางทหารแบบนักไกล่เกลี่ย (ดูตาราง 5.12) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน

กล่าวโดยสรุป ความคิดทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมและอุดมการณ์ทางการเมืองทหารแบบนักไกล่เกลี่ย ของนายทหารระดับสูงของกองทัพไทยที่ดำรงตำแหน่งทหารบกที่ศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรทั้งก่อนและหลังเข้ารับการศึกษาหลักสูตรของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ไม่มีความสัมพันธ์กับภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมและ ไม่มีความแตกต่างกันทางนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด (ดู ตาราง 5.13) เนื่องจากการกล่อมเกล่าทางการศึกษาในสถานศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าถือเป็นปัจจัยหลักที่ปลูกฝังความคิด และอุดมการณ์ทางการเมืองและทางทหารให้สอดคล้องกับผลการวิจัยดังกล่าว เบื้องต้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยที่ผู้วิจัยค้นพบ น่าจะทำให้เกิดประโยชน์และสมควรที่ผู้สนใจควรรวบรวมประกอบการดำเนินการศึกษาวิจัยในลำดับต่อไป

1. บทบาททางการเมืองของคณะทหารในการเมืองนั้นจัดเป็นกลุ่มหลังที่ยังคงมีอิทธิพลในการผลักดันการเมืองไทย เนื่องจากการอบรมกล่อมเกล่าในสถาบันการศึกษา จึงควรรวบรวมส่งเสริมการเรียนการสอนในด้านสังคมศาสตร์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเปิดกว้างขึ้น
2. การส่งเสริมให้ทหารมีความเป็นวิชาชีพมากขึ้น เพื่อให้ถอนตัวจากทางการเมือง uly เน้นบทบาทที่แท้จริงของทหารในการป้องกันประเทศ ในขณะที่เดียวกันส่งเสริมและปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองให้แก่ประชาชน เพื่อให้เกิดจิตสำนึกประชาธิปไตย

3. หลักสูตรการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ำให้มี การเรียนการสอนด้านสังคมศาสตร์ และโดยเฉพาะทางด้านรัฐศาสตร์ เพื่อให้ นายทหารระดับสูงได้ เรียนรู้บทบาททั้งของนักการเมืองและคณะทหาร

4. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างทหารและพลเรือน ทั้งด้านงาน วิชาการการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากกว่า การต่อต้านกันในการปฏิบัติหน้าที่

5. คณะทหารก็เปรียบเสมือนพรรคทหาร ซึ่งจะมีอยู่ในประเทศ ที่กำลังพัฒนา ควรที่จะมีศูนย์อำนาจในการปกครอง เพื่อใช้ในการควบคุม พวกทหารเอง และเป็นตัวกลางในการเป็นสื่อให้พวกเขา มีความรู้สึกนึกคิด ว่าหน้าที่ของเขาควรทำอย่างไร และควรเน้นบทบาทหน้าที่ของตนเพียงแต่ ป้องกันประเทศเท่านั้น

6. รัฐควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะกลุ่ม ชนชั้นนำ ซึ่งมีบทบาทอย่างมากในการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ำห้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบในการเมือง การปกครองให้พัฒนายิ่งขึ้นต่อไป นอกเหนือไปจากหลักสูตรการเรียนรู้อื่นต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิม

7. การพัฒนาสภาพแวดล้อม ก็ถือเป็นปัจจัยหลักในการส่งเสริม การปกครอง รัฐควรที่จะพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้นในระบบการเมือง โดย เริ่มจากการพัฒนาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ำให้ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ โดยอาศัย การสื่อสาร หรือเครื่องมือในการสื่อสารที่มีเทคโนโลยีสูง เพื่อประโยชน์ใน การบริหารประเทศ ซึ่งส่งผลในการถ่ายเทหมุนเวียนของระบบให้ดีขึ้นต่อไป